

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bielecki

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa W. Ś.

przeciwko I. spółce z o.o. z siedzibą w G.

o ustalenie istnienia stosunku pracy, dopuszczenie do pracy, wynagrodzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 15 maja 2024 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 26 kwietnia 2022 r., sygn. akt VIII Pa 152/21,

I. oddala skargę kasacyjną,

**II. odstępuje od obciążania powoda kosztami zastępstwa
procesowego strony przeciwnej w postępowaniu kasacyjnym.**

Leszek Bielecki Jarosław Sobutka Robert Stefanicki

[SOP]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 września 2021 r. (sygn. akt IV P 323/19) w sprawie z powództwa W. Ś. przeciwko I. sp. z o.o. z siedzibą w G. o ustalenie istnienia stosunku pracy, dopuszczenie do pracy, wynagrodzenie, Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że stosunek pracy pomiędzy stroną pozwaną I. sp. z o.o. w G. a powodem W. Ś., zatrudnionym na stanowisku Regionalnego Kierownika Sprzedaży ds. Detalu, w pełnym wymiarze czasu pracy, powstały na podstawie zawartej przez strony umowy o pracę na czas nieokreślony z 31 października 2006 r. z późniejszymi zmianami, istnieje nieprzerwanie od 1 listopada 2006 r. na dotychczasowych warunkach pracy i płacy (punkt I sentencji wyroku), nakazał stronie pozwanej I. sp. z o.o. w G. dopuszczenie powoda W. Ś. do świadczenia pracy na dotychczasowym stanowisku pracy (punkt II sentencji wyroku), zasądził od strony pozwanej I. sp. z o.o. w G. na rzecz powoda W. Ś. kwotę 15.476,16 zł brutto tytułem wynagrodzenia (pkt III sentencji wyroku), zasądził od strony pozwanej I. sp. z o.o. w G. na rzecz powoda W. Ś. kwotę 3.060 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt IV sentencji wyroku), zasądził od strony pozwanej I. sp. z o.o. w G. na rzecz powoda W. Ś. kwotę 3.774 zł tytułem zwrotu uiszczonej opłaty sądowej od pozwu (pkt V sentencji wyroku); nakazał stronie pozwanej I. sp. z o.o. w G. uiścić na rzecz Skarbu Państwa - kasy Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Śródmieścia we Wrocławiu kwotę 928,35 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa (pkt VI sentencji wyroku) oraz wyrokowi w punkcie III nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 5.000 zł brutto (pkt VII sentencji wyroku).

Na skutek apelacji od wyroku Sądu Rejonowego wniesionej przez stronę pozwaną Sąd Okręgowy we Wrocławiu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 26 kwietnia 2022 r. (sygn. akt VIII Pa 152/21) zmienił zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że oddalił powództwo oraz zasądził od powoda W. Ś. na rzecz strony pozwanej I. (tak jak w sentencji wyroku Sądu Okręgowego) D. sp. z o.o. z siedzibą w G. kwotę 8.424 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje. W uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego wskazano, że apelacja strony pozwanej zasługiwała na uwzględnienie. Oceniając przeprowadzone przez Sąd Rejonowy postępowanie pod kątem zawartych w apelacji zarzutów, Sąd odwoławczy wskazał, że Sąd *meriti* dokonał nieprawidłowej wykładni zastosowanych

przepisów i w efekcie uznał, iż powód skutecznie uchylił się od oświadczenia o wypowiedzeniu. Sąd Okręgowy podkreślił, że skuteczność uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia jest uzależniona od spełnienia ustawowych przesłanek oraz po zachowaniu wymogów formalnych. Mianowicie zgodnie z art. 84 k.c., stosowanym odpowiednio w sprawach z zakresu prawa pracy na podstawie art. 300 k.p., w razie błędu co do treści czynności prawnej, można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny). Błąd stanowi jedną z wad oświadczenia woli polegająca na tym, że składający je działa pod wpływem niezgodnego z prawdą wyobrażenia o rzeczywistości lub jej elemencie albo pod wpływem braku takiego wyobrażenia. Kodeks cywilny, choć nie definiuje pojęcia błędu, określa przesłanki, od zaistnienia których zależy możliwość uchylenia się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu. Po pierwsze, musi wystąpić błąd co do treści czynności prawnej, po drugie, musi to być błąd istotny. Błąd co do treści czynności prawnej nie musi być błędem co do *essentialia* tej czynności, musi jednak dotyczyć elementu jej treści. Błąd co do treści czynności prawnej (art. 84 § 1 k.c.) może dotyczyć również stanu prawnego, a jego wykrycie oznacza zniesienie różnicy między stanem wyobrażanym przez składającego oświadczenie woli a stanem rzeczywistym opartym na wykładni prawa i praktyce jego stosowania. Artykuł 84 § 2 k.c. formułuje definicję błędu istotnego wskazując, że błąd jest istotny, jeżeli zachodzi taka sytuacja, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści. Wchodzi tu w grę jednocześnie subiektywna i obiektywna istotność błędu (subiektywna, polegająca na tym, że indywidualnie pojmowany składający, gdyby nie był w błędzie, nie złożyłby oświadczenia woli tej treści, i obiektywna, polegająca na tym, że nie złożyłby oświadczenia woli tej treści także ujmowany generalnie rozsądny człowiek w jego sytuacji).

Następnie, Sąd II instancji wskazał, że przepis art. 84 § 1 k.c. zd. drugie określa przesłanki uchylenia się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, jeśli było to oświadczenie złożone innej osobie. W przypadku oświadczenia woli złożonego innej osobie uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, choćby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć. Ograniczenia te nie dotyczą jednak czynności prawnej nieodpłatnej. Możliwość skorzystania z uprawnienia do uchylenia się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia zależy wyłącznie od decyzji składającego to oświadczenie, druga strona nie może przeszkodzić powstaniu skutków uchylenia ani też zapobiec unieważnieniu czynności prawnej. Przechodząc do zagadnienia związanego z prawem do uchylenia się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu Sąd odwoławczy wskazał, że może być realizowane w okresie roku od jego wykrycia. Po tym terminie wygasa (art. 88 § 2 k.c.). Sąd Okręgowy zwrócił też uwagę, że jedną z wartości chronionych przepisami o rozwiązywaniu umów o pracę jest pewność w stosunkach pracy. Wyrażają ją zarówno przepisy określające konsekwencje wadliwego rozwiązania stosunku pracy (unieważnialność czynności rozwiązujących poprzez ich zaskarżenia przez pracownika ze skutkami na przyszłość), jak i wyznaczające terminy do dochodzenia roszczeń z tytułu naruszającego prawo rozwiązania stosunku pracy (art. 264 k.p.) oraz terminy do zgłoszenia powrotu do pracy po upływie okresu na jaki pracownikowi udzielono urlopu bezpłatnego na czas pełnienia funkcji z wyboru (art. 74 k.p.) lub po przywróceniu do pracy (art. 48 § 1 k.p.) albo po wygaśnięciu stosunku pracy (art. 66 § 2 k.p.). Inny problem wiąże się z określeniem terminu do wniesienia odwołania od odmowy dopuszczenia do pracy. Jak się wydaje, najbliższa charakterowi sprawy z odwołania się od odmowy dopuszczenia do pracy w rezultacie unieważnienia rozwiązania umowy o pracę na skutek uchylenia się pracownika od skutków oświadczenia woli jest sprawa o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne (art. 264 § 1 k.p.). Oceniając zachowanie tych terminów należy brać pod uwagę ich charakter prawny i możliwość przywracania.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd odwoławczy zauważył, że Sąd Rejonowy bezzasadnie uznał, iż powód skutecznie

uchylił się od oświadczenia woli złożonego pracodawcy w dniu 28 marca 2019 r. Jak wynika z dokumentów załączonych do akt sprawy oraz ustalonego stanu faktycznego, porozumienie zostało zawarte 31 stycznia 2019 r. Powód sam jednak przyznał w toku procesu, że miał informację o rzekomym „błędzie” w końcu miesiąca lutego 2019 r. W rzeczywistości było to - wg pozwanego - jeszcze wcześniej, a mianowicie w dacie załączonej na tę okoliczność przez powoda z pozwem wiadomości mailowej M. W. z 18 lutego 2019 r. Z tą datą powód najpóźniej powziął wiedzę o rzekomym błędzie. Tymczasem powód złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych swego oświadczenia dopiero pismem z 28 marca 2019 r. Takie ponad miesięczne przesunięcie czasowe powód potwierdził na rozprawie przed Sądem I instancji. Natomiast negatywną odpowiedź na żądanie przywrócenia do pracy powód otrzymał jeszcze w kwietniu 2019 r., a pozew o ustalenie i dopuszczenie złożył dopiero w lipcu 2019 r. - po 3 miesiącach. Termin na wytoczenie powództwa o dopuszczenie do pracy wynosi natomiast 21 dni (analogicznie jak w art. 264 §1 k.p.). Powód przekroczył więc terminy niezbędne dla skutecznego dochodzenia wywodzonego roszczenia.

Od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego złożył powód, zaskarżając ww. wyrok w całości, zarzucając rozstrzygnięciu naruszenie przepisów prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), tj.:

1. art. 189 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nieustalenie, że stosunek pracy pomiędzy stroną pozwaną I. sp. z o.o. w G. a powodem W. Ś. zatrudnionym na stanowisku Regionalnego Kierownika Sprzedaży ds. Detalu powstały na podstawie zawartej przez strony umowy o pracę na czas nieokreślony z 31 października 2006 r. istnieje nieprzerwanie od 1 listopada 2006 r. na dotychczasowych warunkach pracy i płacy;

2. art. 22 § 1 k.p. poprzez jego niezastosowanie i oddalenie wniosku powoda o nakazanie dopuszczenia do pracy w sytuacji, w której stosunek pracy łączący powoda i pozwanego trwa nieprzerwanie od 1 listopada 2006 r.;

3. art. 84 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 86 § 1 k.c. poprzez ich niezastosowanie i błędne uznanie, że w momencie zawierania porozumienia rozwiązującego stosunek pracy powód W. Ś. nie pozostawał w błędzie wywołanym podstępnie przez

pracodawcę, pomimo iż pozwany celowo wprowadził powoda w błąd, co do zamiaru reorganizacji zakładu pracy i likwidacji stanowiska Regionalnego Kierownika Sprzedaży ds. Detalu zajmowanego przez powoda;

4. art. 88 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i błędne uznanie, że roczny termin na złożenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu ulega modyfikacji na gruncie prawa pracy i powinien być tożsamy z terminem na zgłoszenie gotowości podjęcia pracy po przywróceniu do pracy liczonego od chwili wykrycia błędu;

5. art. 81 § 1 i 2 k.p. poprzez jego niezastosowanie i nieprzyznanie na rzecz powoda wynagrodzenia za pracę za okres od 28 marca 2019 r. do 30 czerwca 2019 r. pomimo, że powód wyraził wolę dopuszczenia do pracy już w oświadczeniu o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli z 28 marca 2019 r., a jedyną przeszkodą dla której powód nie wykonywał pracy w ww. okresie był fakt, iż pracodawca nie uznawał skuteczności oświadczenia powoda o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego w porozumieniu o rozwiązaniu stosunku pracy;

6. art. 264 § 1 k.p. poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy przepisy prawa pracy nie przewidują terminu do wytoczenia powództwa o dopuszczenie do pracy po złożeniu oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli o rozwiązaniu stosunku pracy;

7. art. 8 k.p. poprzez jego zastosowanie i uznanie, że żądanie ustalenia istnienia stosunku pracy, dopuszczenia do pracy i zapłaty wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy niezgodne jest z zasadami współżycia społecznego.

Mając na uwadze powyższe podstawy kasacyjne skarżący wniósł o:

1. uchylenie w całości zaskarżonego wyroku z 26 kwietnia 2022 r. (sygn. akt: VIII Pa 152/21) Sądu Okręgowego we Wrocławiu i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd II instancji pozostawiając jednocześnie temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego;

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Do skargi kasacyjnej powoda został także dołączony wniosek o zwolnienie powoda W. Ś. z kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym w całości z uwagi

na fakt, że uiszczenie tych kosztów spowodowałoby uszczerbek dla jego koniecznego utrzymania oraz utrzymania rodziny.

W odpowiedzi na wywiedzioną w niniejszej sprawie skargę kasacyjną pozwany wniósł o orzeczenie o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Następnie, Sąd Okręgowy we Wrocławiu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 26 września 2022 r. (sygn. akt VIII WSCP 8/22) zwolnił powoda od ponoszenia kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym w kwocie powyżej 1.000 zł. (pkt I) oraz dalej idący wniosek oddalił (pkt II).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się nieuzasadniona.

Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 398¹³ §1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania. Sąd Najwyższy jest więc związany granicami zaskarżenia i granicami podstaw i nie może rozpoznać skargi poza zakres zaskarżenia wskazany przez skarżącego - nie może zaskarżonego wyroku poddać kontroli z punktu widzenia naruszeń innych przepisów niż wskazane w podstawach (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2018 r., I CSK 455/17, Legalis nr 1834484).

Należy podkreślić także, że do postępowania kasacyjnego nie należy rozstrzyganie sporów o ocenę dowodów, ani o prawidłowość ustalenia stanu faktycznego sprawy, którym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany. Sąd Najwyższy nie jest sądem faktów, a wyłącznie sądem prawa. W zakresie jego ustawowych kompetencji nie mieści się korygowanie ustaleń faktycznych lub oceny materiału dowodowego dokonanego przez sąd drugiej instancji. Sąd Najwyższy jest bowiem związany w postępowaniu kasacyjnym ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy (art. 398³ § 3 k.p.c.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 września 2023 r., II USK 340/22, Legalis nr

2985724; postanowienie Sądu Najwyższego z 17 października 2023 r., I USK 88/23, Legalis nr 2997601). Oceniając zasadność podstawy kasacyjnej naruszenia prawa materialnego - strona skarżąca na tym oparła skargę kasacyjną - należy opierać się jedynie na stanie faktycznym, który stał się podstawą zaskarżonego wyroku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2002 r., I CKN 1315/00, LEX nr 75349; postanowienie Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2021 r., II CSKP 318/21, Legalis nr 2688463).

W szczególności nie można skutecznie dowodzić błędu subsumcji przez kwestionowanie prawidłowości dokonanych przez sąd ustaleń faktycznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2001 r., V CKN 510/00, LEX nr 53098; zob. też A. Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Warszawa 2019, teza 4 i 5 do art. 398³).

Sąd II instancji ustalił, że porozumienie pomiędzy stronami niniejszego sporu zostało zawarte 31 stycznia 2019 r. Powód sam przyznał w toku procesu, że miał informację o rzekomym „błędzie” w końcu miesiąca lutego 2019 r. A w rzeczywistości było to wg pozwanego jeszcze wcześniej, a mianowicie w dacie załączonej na tę okoliczność przez powoda z pozwem wiadomością mailową M.W. z datą 18 lutego 2019 r. Z tą datą powód najpóźniej powziął wiedzę o rzekomym błędzie. Tymczasem powód złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych swego oświadczenia dopiero pismem z 28 marca 2019 r. Natomiast negatywną odpowiedź na żądanie przywrócenia do pracy powód otrzymał jeszcze w kwietniu 2019 r., a pozew o ustalenie i dopuszczenie złożył w lipcu 2019 r. - po 3 miesiącach. Przyjmując więc, że termin na wytoczenie powództwa o dopuszczenie do pracy wynosi 21 dni (o czym w dalszej części rozważań), powództwo powoda o ustalenie, dopuszczenie i wynagrodzenie nie mogło więc zostać uwzględnione. Sąd II instancji ustalił także, że w czasie zawierania porozumienia z 31 stycznia 2019 r. (i później) przedstawiciele powoda (w tym jego przełożony) nie mieli wiedzy co do tego, iż likwidacja stanowiska pracy powoda jest informacją nieprawdziwą – tym bardziej, że stanowisko to w sensie faktycznym i prawnym było zajmowane przez dwie osoby równocześnie już od kilku miesięcy przed dniem zawarcia porozumienia. A więc zarówno na dzień zawarcia porozumienia, jak i rozwiązania stosunku pracy, istniały dwa stanowiska

Regionalnego Kierownika Sprzedaży ds. Detalu. W tej sytuacji trudno mówić, że powód w ogóle został wprowadzony w błąd.

Zwrócić także należy uwagę, że zasadniczą treścią każdej czynności prawnej jest oświadczenie woli. Zgodnie z art. 60 k.c., z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny (oświadczenie woli). Prawo cywilne łączy skuteczność oświadczenia woli z brakiem jego wadliwości. Przyczyny i postaci wadliwości mogą być różne. Jedną z nich jest błąd, o jakim mowa w art. 84 § 1 k.c. Przepis ten stanowi, że w razie błędu co do treści czynności prawnej można się uchylić od skutków prawnych swojego oświadczenia woli. W orzecznictwie i piśmiennictwie przyjmuje się, że przepis ten ma złożony sens. Oświadczenie woli złożone pod wpływem błędu, a w konsekwencji także i czynność prawna, jest dotknięte nieważnością od początku (*ex tunc*). Nieważność ta nie jest jednak nieważnością bezwzględną, skoro osoba, która je złożyła, może uchylić się od jego skutków. Dopiero skorzystanie przez osobę uprawnioną z przysługującego jej prawa podmiotowego (kształtującego) i złożenie w ustawowym terminie (zawitym) stosownego oświadczenia wzruszy skutki oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu. Z tej przyczyny nieważność czynności prawnej dokonanej pod wpływem błędu jest nazywana nieważnością względną (tak uchwała Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2004 r., II PZP 8/04, OSNP 2005 nr 13, poz. 183).

Co do samego błędu, w judykaturze i doktrynie uważa się, że jest nim niezgodne z rzeczywistością wyobrażenie o czynności prawnej, przy czym niezgodność może dotyczyć zarówno faktów, jak i prawa. Kodeks cywilny nie definiuje błędu, ale przez sprecyzowanie przesłanek mających znaczenie prawne określa, które błędy w potocznym znaczeniu tego słowa są uważane przez prawo za wadę oświadczenia woli w rozumieniu art. 84 k.c., będącą podstawą do uchylenia się w trybie art. 88 k.c. od skutków prawnych wadliwego oświadczenia. Przepis art. 84 k.c. określa dwie pozytywne i niezbędne przesłanki błędu w znaczeniu prawnym: musi to być błąd, co do treści czynności prawnej i musi to być błąd istotny. Także oświadczenia woli zmierzające do wywołania określonych skutków prawnych w zakresie stosunku pracy mogą zostać złożone pod wpływem błędu. Przepisy prawa

pracy nie zawierają bezpośrednich uregulowań, które normowałyby kwestię statusu prawnego oświadczeń woli składanych w ramach stosunku pracy pod wpływem błędu. Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że można w tej kwestii odwołać się do przepisów Kodeksu cywilnego, z zachowaniem reguł określonych w art. 300 k.p. Powyższy przepis pozwala na odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu cywilnego w sprawach nieuregulowanych prawem pracy, jeżeli nie są one sprzeczne z zasadami prawa pracy. Oznacza to możliwość stosowania przepisów dotyczących wad oświadczeń woli (w tym w także błędu), ale z uwzględnieniem ochronnego charakteru norm prawa pracy wobec pracownika (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2019 r., II PK 339/17, Legalis nr 1942533 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 18 maja 2023 r., II PSKP 66/22, LEX nr 3563407).

Sąd Najwyższy zajmował się już też wielokrotnie kwestią stosowania terminów, o których mowa w art. 264 k.p. – także w sytuacji odpowiedniego stosowania art. 88 k.c. W wyroku z 23 września 2014 r. (sygn. akt II PK 269/13, LEX nr 1541199), który również dotyczył uchylenia się przez pracowników od skutków oświadczenia woli, wyrażonego w porozumieniu o rozwiązaniu stosunku pracy, Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że pracownik w przypadku uchylenia się od skutków oświadczenia woli oraz niedopuszczeniu go do pracy przez pracodawcę, analogicznie do sytuacji pracownika, który otrzymał wypowiedzenie umowy o pracę - ma 7 dni na wniesienie odwołania do sądu pracy (zob. wcześniej wspomniany wyrok Sądu Najwyższego oraz wyrok Sądu Najwyższego z 7 października 2008r., II PK 56/08, Legalis nr 114475 i postanowienie Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2017 r., I PK 223/16, Legalis nr 2734363). W judykaturze Sądu Najwyższego w tym zakresie podkreślono, że roczny termin na uchylenie się od skutków oświadczenia woli, o którym mowa w art. 88 § 2 k.c., jest zbyt długi i stanowi nadmierne obciążenie dla pracodawcy (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 19 marca 2002 r., I PKN 156/01, OSNP 2004, nr 5, poz. 78). Podobny pogląd wyrażono w wyrokach Sądu Najwyższego: z 11 czerwca 2003 r., I PK 206/02 (OSNP 2004 nr 16, poz. 278); z 5 października 2007 r., II PK 24/07 (LEX nr 375649); z 25 lutego 2009 r., II PK 164/08 (OSNP 2010 nr 19-20, poz. 227); z 4 kwietnia 2013 r., II PK 237/14 (M.P.Pr. 2013 nr 8, s. 431-434) i z 8 września 2015 r., I PK 282/14 (LEX nr 1794310). Pogląd ten znalazł także akceptację

w doktrynie prawa, gdzie wskazuje się na zasadę pewności w stosunkach pracy (zob.: A. Sobczyk (red.), Kodeks pracy. Komentarz. Wyd. 6, Warszawa 2023).

Sąd Najwyższy, w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną, akceptuje powyżej przedstawione stanowisko. Przepisy prawa pracy nie zawierają uregulowań, które normowałyby kwestię statusu prawnego oświadczeń woli składanych w ramach stosunku pracy pod wpływem błędu. Należy więc w tej kwestii odwołać się do przepisów Kodeksu cywilnego, z zachowaniem reguł określonych w art. 300 k.p. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie (art. 88 § 1 k.c.). Termin na dokonanie tej czynności jest równoważny terminowi do zgłoszenia gotowości podjęcia pracy po przywróceniu do pracy, czyli 7 dni (art. 48 § 1 k.p.) i jest liczony od chwili wykrycia błędu. Pracownik, w przypadku uchylenia się od skutków oświadczenia woli oraz niedopuszczeniu go do pracy przez pracodawcę, analogicznie do sytuacji pracownika, który otrzymał wypowiedzenie umowy o pracę - ma 21 dni na wniesienie odwołania do sądu pracy (art. 264 k.p.).

Dalej, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że każda jednostronna lub dwustronna czynność prawna dotycząca rozwiązania stosunku pracy, dokonana nawet z naruszeniem prawa, prowadzi do ustania tego stosunku we wskazanym terminie, gdyż wszelkie czynności prawne strony lub stron, nawet wadliwe, zmierzające do zakończenia stosunku pracy są skuteczne i mogą być podważone wyłącznie w drodze odpowiedniego powództwa przewidzianego przepisami Kodeksu pracy (tak wyrok Sądu Najwyższego z 7 października 2008 r., II PK 56/08, Monitor Prawa Pracy 2009 nr 1, s. 34). W razie sporu sąd bada, czy spełnione zostały przesłanki błędu prawnie doniosłego i czy uchylenie się od skutków oświadczenia woli nastąpiło w sposób prawem przewidziany. Strona skarżąca w rozpoznawanej sprawie nie podważyła skutecznie złożonego przez siebie oświadczenia woli. Nie doszło więc do naruszenia przez Sąd II instancji wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 88 § 2 k.c. Natomiast naruszenie przez skarżącego terminów, umożliwiających skuteczne uchylenie się przez niego od złożonego oświadczenia woli, spowodowało bezskuteczność pozostałych zawartych w skardze kasacyjnej zarzutów.

Z tych przyczyn skarga kasacyjna została oddalona - na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., a o odstąpieniu od obciążenia powoda kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.

[SOP]

[ms]